STAR GIRLS STAR GIRLS STAR GIRLS STAR GIRLS

Γυναίκες στην Καθαρή Ενέργεια — Βέλτιστες Πρακτικές

STAR GIRLS STAR GIRLS STAR GIRLS STAR GIRLS

Co-funded by the European Union

Λεπτομέρειες Εγγράφου

Ακρωνύμιο/Τίτλος έργου: STAR Girls – Supporting Talent & Ambition in Renewable Energy Sector for Girls, through mentoring and role models
URL Έργου: https://stargirls-project.eu/es/
Είδος Έργου:

EU CALL: ERASMUS-EDU-2024-POL-EXP

Αρ. Συμβολαίου.: 101196009

Έναρξη έργου: 1/03/2025

Λήξη έργου: 31/08/2027

Πακέτο Εργασίας: 2

Παραδοτέο: D2.2. Women in Clean Energy – Best Practices

Ημερομηνία Παραδοτέου: 31/03/2026

Ημερομηνία υποβολής παραδοτέου: 20/04/2026

Υπεύθυνος εταίρος: Politeknika Txorierri

Αναθεωρημένο από: όλοι οι εταίροι

Επίπεδο διάχυσης: Ευρωπαϊκό

Ιστορικό Εγγράφου

Έκδοση	Ημερομηνία	Σχόλια	Τροποποιήσεις
1.0	20/01/2026		
2.0	20/04/2026		
3.0			
4.0			
5.0			

Αποποίηση ευθύνης

Η διάδοση των αποτελεσμάτων αντανακλά αποκλειστικά τις απόψεις του συντάκτη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτά

Copyright Message

© Partners of the Consortium.

Το παρόν έγγραφο περιέχει πρωτότυπο, αδημοσίευτο υλικό, εκτός εάν αναφέρεται ρητά το αντίθετο. Η αναφορά σε υλικό που έχει ήδη δημοσιευθεί καθώς και στο έργο άλλων έχει γίνει μέσω κατάλληλων παραπομπών, παραθέσεων ή και των δύο. Η αναπαραγωγή επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι αναφέρεται η πηγή.

Ευχαριστίες

Το παρόν παραδοτέο εκπονήθηκε χάρη στις συλλογικές προσπάθειες όλων των εταίρων της κοινοπραξίας STAR Girls.

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή – Γιατί οι Ιστορίες από Γυναίκες είναι σημαντικές στον τομέα της Καθαρής Ενέργειας 5

2. Μεθοδολογική προσέγγιση – Από τις Συνεντεύξεις στις Ιστορίες 6

2.1 Προέλευση των αφηγήσεων 6

2.2 Χρήση σύνθετων αφηγήσεων 7

2.3 Ηθικές πτυχές 7

2.4 Αναλυτική λειτουργία της αφήγησης 8

3. Γυναίκες στον τομέα της Καθαρής Ενέργειας – Ιστορίες από το πεδίο 8

Ιστορία 1 – Η είσοδος στον τομέα της Καθαρής Ενέργειας μέσω της ΕΕΚ: Διαχείριση της Απομόνωσης και των Ευκαιριών 8

Ιστορία 2 – Από την Εκπαίδευση στην Απασχόληση: Αντιμετωπίζοντας την Κουλτούρα του Εργασιακού Περιβάλλοντος 9

Ιστορία 3 – Διαύγεια, Πρότυπα και η Δύναμη της Εκπροσώπησης 10

Ιστορία 4 – Εκπαιδευτικά συστήματα: Ουδέτερα στα χαρτιά, με Έμφυλες διακρίσεις στην πράξη 11

4. Τι μας λένε αυτές οι Ιστορίες για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση 11

4.1 Επαναλαμβανόμενα εμπόδια σε όλες τις ιστορίες 12

4.2 Διευκολυντικοί παράγοντες και πρακτικές ενδυνάμωσης 12

4.3 Από την ατομική επιμονή στη συστημική ευθύνη 12

5. Έμπνευση για την πρακτική στην ΕΕΚ 13

5.1 Τι μπορούν να κάνουν διαφορετικά οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές 13

5.2 Επανεξέταση της επαγγελματικής καθοδήγησης και προσανατολισμού 14

5.3 Η καθοδήγηση και τα πρότυπα ως δομημένες πρακτικές 14

5.4 Δημιουργία συμπεριληπτικής κουλτούρας στα κέντρα ΕΕΚ και στους χώρους εργασίας 15

5.5 Από την έμπνευση στη συστημική αλλαγή 15

6. Συμπεράσματα 16

7. Παραρτήματα 16

Παράρτημα 1 – Διαστάσεις Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που απεικονίζονται στις Ιστορίες 16

Εταίροι του έργου 18

1. Εισαγωγή – Γιατί οι Ιστορίες από Γυναίκες είναι σημαντικές στον τομέα της Καθαρής Ενέργειας

Ο τομέας της καθαρής και ανανεώσιμης ενέργειας αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της πράσινης μετάβασης της Ευρώπης, καθώς προωθεί τη δημιουργία νέων επαγγελμάτων και αναδιαμορφώνει τη ζήτηση δεξιοτήτων στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Ταυτόχρονα, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε σημαντικό βαθμό σε τεχνικούς, επιχειρησιακούς και ρόλους που σχετίζονται με τη λήψη αποφάσεων, στο πλαίσιο του εν λόγω τομέα. Αυτή η υποεκπροσώπηση δεν είναι το αποτέλεσμα έλλειψης ενδιαφέροντος ή ικανοτήτων μεταξύ των κοριτσιών και των γυναικών, αλλά μάλλον αποτέλεσμα διαρθρωτικών φραγμών που είναι ενσωματωμένοι στα εκπαιδευτικά συστήματα, στις πρακτικές επαγγελματικού προσανατολισμού, στις κουλτούρες του χώρου εργασίας και στις επίμονες έμφυλες νόρμες.

Το έργο STAR Girls ανταποκρίνεται σε αυτή την πρόκληση συνδυάζοντας έρευνα, πειραματισμό πολιτικής, καθοδήγηση και δράσεις προβολής που στοχεύουν στη διεύρυνση της πρόσβασης των κοριτσιών σε διαδρομές εντός του τομέα της καθαρής ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, και πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο του Task 2.2 (T2.2) αναλύθηκαν οι παράγοντες που εμποδίζουν αλλά και διευκολύνουν που δύνανται να επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές επιλογές των κοριτσιών σε σχέση με την καθαρή ενέργεια και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στις πέντε χώρες-εταίρους. Με βάση αυτά τα στοιχεία, η παρούσα έκδοση (Παραδοτέο D2.2 – Γυναίκες στην Καθαρή Ενέργεια: Βέλτιστες Πρακτικές) μετατρέπει τα ευρήματα της έρευνας σε ανθρωποκεντρικές, πρακτικά προσανατολισμένες αφηγήσεις.

Αντί να παρουσιάζει αφηρημένες αναλύσεις ή συστάσεις πολιτικής, το παρόν παραδοτέο αναδεικνύει τις εμπειρίες των γυναικών για να απεικονίσει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν στην πράξη τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι ιστορίες που παρατίθενται εδώ χρησιμοποιούνται ως εργαλεία προς ανάλυση: καθιστούν ορατό τον τρόπο με τον οποίο τα προγράμματα σπουδών, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές, ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η καθοδήγηση, η μάθηση με βάση την εργασία (WBL), η σχολική κουλτούρα και τα στερεότυπα διαμορφώνουν τις εκπαιδευτικές πορείες και τις επαγγελματικές ευκαιρίες. Με αυτόν τον τρόπο, η παρούσα έκδοση στοχεύει να αποτελέσει έμπνευση για τον προβληματισμό και τη δράση μεταξύ των **εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών ΕΕΚ, των επαγγελματιών που ασχολούνται με τον επαγγελματικό προσανατολισμό, καθώς και των κοριτσιών και των νέων γυναικών** που εξετάζουν το ενδεχόμενο να ακολουθήσουν καριέρα στον τομέα της καθαρής ενέργειας.

Το παρόν παραδοτέο συνδέεται στενά με άλλα αποτελέσματα του έργου STAR Girls:

- T2.2, το οποίο παρέχει την εμπειρική βάση μέσω βιβλιογραφικής έρευνας και ποιοτικών συνεντεύξεων·

- D2.1 – STAR Girls Blueprint, το οποίο πλαισιώνει την ανισότητα των φύλων ως ένα διαρθρωτικό και διατομεακό φαινόμενο που απαιτεί συστημική αλλαγή.

Πεδίο εφαρμογής και περιορισμοί της έκδοσης

Η παρούσα έκδοση βασίζεται σε ποιοτικά στοιχεία που συλλέχθηκαν μέσω συνεντεύξεων που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της Δράσης 2.2. Ως εκ τούτου, δεν αποσκοπεί στην παροχή στατιστικά αντιπροσωπευτικών αποτελεσμάτων, αλλά στην απεικόνιση επαναλαμβανόμενων μοτίβων, μηχανισμών και εμπειριών που διαμορφώνουν τη συμμετοχή των γυναικών στην εκπαίδευση και τις διαδρομές απασχόλησης στον τομέα της καθαρής ενέργειας.

Οι ιστορίες επικεντρώνονται κυρίως στην **εκπαίδευση, την κατάρτιση και τις πρώτες φάσεις της σταδιοδρομίας**, αντανακλώντας το αντικείμενο των συνεντεύξεων. Οι – σε μακροπρόθεσμη βάση - διαδρομές σταδιοδρομίας και οι οργανωτικές δυναμικές δεν ήταν πάντα δυνατό να καταγραφούν εις βάθος. Επιπλέον, η διαθεσιμότητα διατομεακών δεδομένων (όπως το μεταναστευτικό υπόβαθρο, η αναπηρία ή η κοινωνικοοικονομική κατάσταση) ποικίλλει ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο και, ως εκ τούτου, αντανακλάται άνισα.

Ωστόσο, αυτοί οι περιορισμοί δεν μειώνουν την αξία της έκδοσης. Αντίθετα, υπογραμμίζουν τη σημασία της αφήγησης ως συμπληρωματικού εργαλείου των ποσοτικών δεδομένων και της ανάλυσης πολιτικής, ιδίως όταν εξετάζονται πολιτισμικά και διαρθρωτικά εμπόδια που δεν είναι πάντα ορατά μόνο μέσω των στατιστικών.

2. Μεθοδολογική προσέγγιση – Από τις Συνεντεύξεις στις Ιστορίες

2.1 Προέλευση των αφηγήσεων

Οι ιστορίες που παρουσιάζονται στην παρούσα έκδοση προέρχονται αποκλειστικά από μια σειρά ποιοτικών συνεντεύξεων που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της Δράσης Τ2.2 του έργου STAR Girls στην **Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία, την Ισπανία (Χώρα των Βάσκων) και την Ολλανδία (Φρίσλαντ)**[1]. Στους συνεντευξιαζόμενους περιλαμβάνονταν γυναίκες που εργάζονται στους τομείς της καθαρής και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και επαγγελματίες της ΕΕΚ, υπεύθυνοι χάραξης

[1] Ενώ το έργο STAR Girls περιελάμβανε εταίρους από 5 χώρες, το γεωγραφικό πεδίο των συνεντεύξεων διαφέρει ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο. Ορισμένες εθνικές συνεισφορές διαμορφώθηκαν ρητά ως περιφερειακές μελέτες περιπτώσεων, συγκεκριμένα για τη Χώρα των Βάσκων στην Ισπανία και το Friesland στην Ολλανδία, αντανακλώντας το θεσμικό πεδίο αρμοδιοτήτων και τα τοπικά οικοσυστήματα των εταίρων. Άλλες συνεισφορές — από την Πορτογαλία, την Ελλάδα και την Ιταλία — διαμορφώθηκαν σε εθνικό επίπεδο, με τα ευρήματα να συζητούνται σε σχέση με τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα πλαίσια της αγοράς εργασίας. Αυτή η διάκριση διατηρείται σε όλη τη δημοσίευση, προκειμένου να διασφαλιστεί η μεθοδολογική διαφάνεια και να αποφευχθεί η υπερβολική γενίκευση.

πολιτικής και εκπρόσωποι της βιομηχανίας, οι οποίες έκαναν μία αναδρομή στις διαδρομές τους από την εκπαίδευση έως και την απασχόληση.

Στο πλαίσιο αυτό, οι συνεντεύξεις διερεύνησαν εμπειρίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την είσοδο στην αγορά εργασίας και την επαγγελματική εξέλιξη, με ιδιαίτερη έμφαση στον εντοπισμό των παραγόντων που εμποδίζουν ή διευκολύνουν τη συμμετοχή των κοριτσιών και των γυναικών σε τομείς που σχετίζονται με την καθαρή ενέργεια.

2.2 Χρήση σύνθετων αφηγήσεων

Οι αφηγήσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκδοση είναι σύνθετες ιστορίες, δηλαδή συνδυάζουν επαναλαμβανόμενες εμπειρίες και μοτίβα που αναφέρθηκαν από πολλούς συνεντευξιαζόμενους και δεν εκπροσωπεύουν μεμονωμένα, αναγνωρίσιμα άτομα. Η προσέγγιση αυτή υιοθετήθηκε τόσο για μεθοδολογικούς όσο και για ηθικούς λόγους.

Καταρχάς, οι συνεντεύξεις συχνά εστίαζαν σε συγκεκριμένες φάσεις ή πτυχές των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών διαδρομών και όχι σε πλήρεις βιογραφίες. Δεύτερον, σε ορισμένα εθνικά και περιφερειακά πλαίσια, το πλήθος των γυναικών που απασχολούνται σε θέσεις εργασίας στον τομέα της καθαρής ενέργειας είναι περιορισμένο, γεγονός που καθιστά την ταυτοποίηση των συγκεκριμένων ατόμων ως ένα πιθανό κίνδυνο. Οι σύνθετες αφηγήσεις επιτρέπουν, επομένως, την πιστή αναπαράσταση των στοιχείων, προστατεύοντας παράλληλα την ανωνυμία των συμμετεχόντων.

Είναι ιδιαιτέρως σημαντικό να σημειωθεί ότι η προσέγγιση που ακολουθήθηκε δεν περιλαμβάνει μυθοπλασία. Όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις ιστορίες βασίζονται στο υλικό των συνεντεύξεων που συλλέχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης Τ2.2. Δεν έχουν προστεθεί γεγονότα, κίνητρα ή προσωπικές εμπειρίες που δεν αναφέρθηκαν ρητά.

2.3 Ηθικές πτυχές

Όλες οι συνεντεύξεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του Τ2.2 τήρησαν τα ηθικά πρότυπα, συμπεριλαμβανομένης της ενήμερης συγκατάθεσης, της εθελοντικής συμμετοχής και του σεβασμού της εμπιστευτικότητας.

Το έργο υιοθετεί μια **διατομεακή προσέγγιση**, αναγνωρίζοντας ότι οι εμπειρίες των συμμετεχόντων διαμορφώνονται από την αλληλεπίδραση πολλαπλών παραγόντων, όπως το φύλο, το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, η εθνικότητα, η αναπηρία και η γεωγραφική θέση. Αυτή η προοπτική καθοδηγεί τον σχεδιασμό, την ερμηνεία και την παρουσίαση των αφηγήσεων, διασφαλίζοντας ότι λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές και αλληλεπικαλυπτόμενες μορφές ανισότητας.

Οι ιστορίες αναπτύχθηκαν με τη ρητή πρόθεση να αποφευχθεί η ηρωοποίηση ή ο

εξαιρετισμός. Αντί να παρουσιάζουν τις γυναίκες ως εξαιρετικά άτομα που πέτυχαν τους στόχους τους παρά το σύστημα, οι αφηγήσεις υπογραμμίζουν τον τρόπο με τον οποίο τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι πρακτικές στον χώρο εργασίας και οι θεσμικές κουλτούρες διαμορφώνουν τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς. Η επιλογή αυτή συνάδει με τη μετασχηματιστική ως προς το φύλο και διατομεακή προσέγγιση του έργου.

2.4 Αναλυτική λειτουργία της αφήγησης

Στην παρούσα έκδοση, η αφήγηση εξυπηρετεί αναλυτική και παιδαγωγική λειτουργία. Κάθε ιστορία απεικονίζει τις **θετικές ή/και αρνητικές** επιπτώσεις συγκεκριμένων διαστάσεων του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως ορίζονται στο έργο STAR Girls και εξετάζονται στο πλαίσιο του T2.2:

- προγράμματα σπουδών και μαθησιακό περιεχόμενο;
- εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές;
- επαγγελματικός προσανατολισμός;
- καθοδήγηση και πρότυπα;
- ευκαιρίες μάθησης με βάση την εργασία (Work-Based Learning – WBL);
- κουλτούρα στο σχολείο και στο χώρο εργασίας;
- στερεότυπα και προσδοκίες σχετικά με το φύλο.

Επικεντρώνοντας την ανάλυση στην εμπειρία της καθημερινής ζωής, οι ιστορίες ενθαρρύνουν τον προβληματισμό μεταξύ των εκπαιδευτικών και των επαγγελματιών του επαγγελματικού προσανατολισμού και παρέχουν προσιτά και σχετιζόμενα σημεία αναφοράς για κορίτσια και νεαρές γυναίκες που εξετάζουν το ενδεχόμενο να ακολουθήσουν επαγγελματικές διαδρομές στον τομέα της καθαρής και ανανεώσιμης ενέργειας.

3. Γυναίκες στον τομέα της Καθαρής Ενέργειας – Ιστορίες από το πεδίο

Ιστορία 1 – Η είσοδος στον τομέα της Καθαρής Ενέργειας μέσω της ΕΕΚ: Διαχείριση της Απομόνωσης και των Ευκαιριών

(Συνθετική αφήγηση βασισμένη στις συνεντεύξεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της δράσης T2.2 με επαγγελματίες γυναίκες στην Ελλάδα και την Πορτογαλία)

Οι συνεντευξιαζόμενες από την Ελλάδα και την Πορτογαλία περιέγραψαν ομόφωνα την είσοδό τους σε τομείς σχετικούς με την καθαρή ενέργεια μέσω διαδρομών επαγγελματικής ή τεχνικής εκπαίδευσης, όπου η συμμετοχή των γυναικών ήταν εξαιρετικά χαμηλή. Σε πολλά εκπαιδευτικά πλαίσια, οι γυναίκες αντιπροσώπευαν λιγότερο από το 20% των φοιτητών σε προγράμματα σχετιζόμενα με την ενέργεια,

ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν οι μοναδικές γυναίκες στην ομάδα τους.

Οι περισσότερες εκ των γυναικών οι οποίες έδωσαν συνέντευξη ανέφεραν ότι το αρχικό τους ενδιαφέρον για την ενέργεια ή την τεχνολογία δεν ενθαρρύνθηκε ενεργά κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός ήταν είτε ανύπαρκτος είτε γενικευμένος, με περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με τα επαγγέλματα στον τομέα της καθαρής ενέργειας. Αρκετές γυναίκες δήλωσαν ότι ανακάλυψαν τις καριέρες που σχετίζονται με την ενέργεια «τυχαία», και συχνά σε προχωρημένο στάδιο της εκπαιδευτικής τους πορείας.

Τα προγράμματα σπουδών των προγραμμάτων ΕΕΚ, θεωρούνταν γενικά τεχνικά άρτια, αλλά όχι ευαίσθητα ως προς το φύλο. Οι διδακτικές πρακτικές περιγράφονταν ως τυπικά ουδέτερες, ωστόσο η καθημερινή δυναμική στην τάξη συχνά αναπαρήγαγε στερεότυπα. Οι γυναίκες ανέφεραν ότι τους ανατέθηκαν υποστηρικτικά ή οργανωτικά καθήκοντα κατά τη διάρκεια διεξαγωγής πρακτικών δραστηριοτήτων, ενώ οι αντίστοιχοι φοιτητές ανδρικού φύλου ενθαρρύνονταν συχνότερα να ασχοληθούν με τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις.

Οι εμπειρίες της μάθησης στο χώρο εργασίας (WBL) αναγνωρίστηκαν ως ένα κρίσιμο σημείο καμπής. Οι πρακτικές ασκήσεις και η μαθητεία έφεραν τις γυναίκες σε επαφή με πραγματικά τεχνικά περιβάλλοντα, αλλά και με προσδοκίες που σχετίζονταν με το φύλο. Αρκετές από τις γυναίκες που έδωσαν συνέντευξη περιέγραψαν ότι αρχικά αποκλείονταν από εργασίες στο πεδίο ή τεχνικές ευθύνες, όχι λόγω ρητής διάκρισης, αλλά λόγω χαμηλών προσδοκιών όσον αφορά στη σωματική ικανότητα ή τις υποτιθέμενες προτιμήσεις.

Η επιμονή, οι υποστηρικτικοί προσωπικοί εκπαιδευτές και οι ευκαιρίες που τους δόθηκαν να αποδείξουν την ικανότητά τους, ήταν βασικοί παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία. Οι γυναίκες στις οποίες τελικά ανατέθηκαν τεχνικές ευθύνες ανέφεραν αυξημένη αυτοπεποίθηση και ισχυρότερο αίσθημα ότι ανήκουν στο χώρο.

Ιστορία 2 – Από την Εκπαίδευση στην Απασχόληση: Αντιμετωπίζοντας την Κουλτούρα του Εργασιακού Περιβάλλοντος

(Συνθετική αφήγηση βασισμένη στις συνεντεύξεις στο πλαίσιο της δράσης Τ2.2 με επαγγελματίες γυναίκες από την Ιταλία και την Ελλάδα)

Οι γυναίκες που ερωτήθηκαν στην Ιταλία και την Ελλάδα τόνισαν ότι η μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση αποτέλεσε μία από τις πιο δύσκολες φάσεις της πορείας τους. Ενώ τα εκπαιδευτικά ιδρύματα προωθούσαν όλο και περισσότερο την ισότητα κατ' αρχήν, οι κουλτούρες του εργασιακού περιβάλλοντος στον τομέα της καθαρής ενέργειας παρέμεναν συχνά ανδροκρατούμενες.

Οι συνεντευξιαζόμενες ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν μικρο-σεξισμό, συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- αμφισβήτηση της τεχνικής ικανότητας
- υποθέσεις ότι οι γυναίκες ήταν πιο κατάλληλες για διοικητικούς ή επικοινωνιακούς ρόλους
- περιορισμένη πρόσβαση σε θέσεις λήψης αποφάσεων ή εργασίες στο πεδίο.

Η μητρότητα και οι ευθύνες φροντίδας αναγνωρίστηκαν επανειλημμένα ως δομικά εμπόδια στην επαγγελματική εξέλιξη. Αρκετές γυναίκες περιέγραψαν τους χώρους εργασίας στον τομέα της ενέργειας ως άκαμπτους, με πολλές ώρες εργασίας και περιορισμένες διευκολύνσεις ως προς τις ευθύνες φροντίδας.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, η καθοδήγηση — τόσο η επίσημη όσο και η άτυπη — αναδείχθηκε ως καθοριστικός παράγοντας διευκόλυνσης. Οι γυναίκες που είχαν πρόσβαση σε υποστηρικτικούς προϊσταμένους ή δίκτυα συναδέλφων ανέφεραν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα και επαγγελματική συνέχεια. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ίδιες οι συνεντευξιαζόμενες έγιναν μέντορες ή εμπνευστές πρωτοβουλιών με στόχο την υποστήριξη άλλων γυναικών στα πράσινα επαγγέλματα.

Ιστορία 3 – Διαύγεια, Πρότυπα και η Δύναμη της Εκπροσώπησης

(Συνθετική αφήγηση βασισμένη στις συνεντεύξεις στο πλαίσιο της δράσης T2.2, που πραγματοποιήθηκαν σε όλες τις χώρες-εταίρους· η ιστορία αυτή εστιάζει λιγότερο σε μια μεμονωμένη εκπαιδευτική διαδρομή και περισσότερο σε ένα διατομεακό θέμα, το οποίο υπογραμμίστηκε επανειλημμένα από τις συνεντευξιαζόμενες σε όλες τις χώρες.)

Σε όλα τα εθνικά πλαίσια, οι γυναίκες τόνισαν την απουσία ορατών γυναικείων προτύπων κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους και των πρώτων σταδίων της σταδιοδρομίας τους. Ο τομέας της καθαρής ενέργειας θεωρείτο ευρέως ως ανδροκρατούμενος, τόσο ως εικόνα όσο και στην οργανωσιακή κουλτούρα.

Οι συνεντευξιαζόμενες δήλωσαν ομόφωνα ότι το να βλέπουν γυναίκες σε τεχνικούς και ηγετικούς ρόλους —ακόμη και περιστασιακά— είχε ισχυρό κίνητρο. Η διάυγεια συνέβαλε στην ομαλοποίηση της παρουσίας των γυναικών και στην εξουδετέρωση των εσωτερικευμένων αμφιβολιών σχετικά με την ένταξή τους.

Αρκετές γυναίκες περιέγραψαν ότι αργότερα έγιναν οι ίδιες πρότυπα, συχνά χωρίς να το επιδιώκουν. Το γεγονός ότι τις πλησίαζαν μαθητές ή νεότεροι συνάδελφοι ανέδειξε τη σπουδαιότητα της εκπροσώπησης: όχι ως εξαιρετικές ιστορίες επιτυχίας, αλλά ως συνηθισμένες επαγγελματίες.

Αυτή η επίδραση της «ορατότητας» (το πόσο «φαίνεται» και αναγνωρίζεται η δουλειά ενός επαγγελματία) συνδέονταν στενά με πρωτοβουλίες καθοδήγησης, επισκέψεις σε σχολεία και συνεργασίες μεταξύ εκπαιδευτικών φορέων και βιομηχανίας. Όπου υπήρχαν τέτοιες πρωτοβουλίες, οι γυνάικες ανέφεραν μεγαλύτερη ανοιχτότητα μεταξύ των κοριτσιών ώστε να εξετάσουν επαγγελματικές διαδρομές στον τομέα της καθαρής

ενέργειας.

Ιστορία 4 – Εκπαιδευτικά συστήματα: Ουδέτερα στα χαρτιά, με Έμφυλες διακρίσεις στην πράξη

(Συνθετική αφήγηση βασισμένη στις συνεντεύξεις στο πλαίσιο της δράσης Τ2.2 με επαγγελματίες της ΕΕΚ και γυναίκες επαγγελματίες)

Τόσο οι γυναίκες όσο και οι εκπαιδευτικοί περιέγραψαν εκπαιδευτικά συστήματα που ήταν τυπικά ουδέτερα από άποψη φύλου, αλλά δεν έδιναν επαρκή προσοχή στον τρόπο με τον οποίο το φύλο λειτουργεί στην καθημερινή πράξη. Σε πολλά ιδρύματα υπήρχαν σχέδια ισότητας, αλλά ο αντίκτυπός τους εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από την ατομική δέσμευση και όχι από τη συστημική εφαρμογή.

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός αναγνωρίστηκε επανειλημμένα ως ένα αδύναμο σημείο. Η καθοδήγηση συχνά ξεκινούσε πολύ αργά και σπάνια αμφισβητούσε ρητά τα στερεότυπα φύλου. Οι εκπαιδευτικοί και οι σύμβουλοι περιγράφησαν ως σημαντικοί παράγοντες, αλλά δεν διέθεταν πάντα κατάρτιση ως προς θέματα ευαισθητοποίησης για τα φύλα.

Οι συνεντευξιαζόμενες τόνισαν ότι η συμπεριληπτική παιδαγωγική και η συνειδητή κατανομή εργασιών στα εργαστήρια θα μπορούσαν να κάνουν μια απτή διαφορά. Όταν οι εκπαιδευτικοί εξασφάλιζαν ενεργά την ίση πρόσβαση των κοριτσιών σε τεχνικές εργασίες, η συμμετοχή και η αυτοπεποίθηση τους αυξανόταν.

4. Τι μας λένε αυτές οι Ιστορίες για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση

Από όλες τις αφηγήσεις, αναδύεται ένα συνεπές μήνυμα: η υποεκπροσώπηση των γυναικών στους τομείς της καθαρής ενέργειας δεν οφείλεται σε έλλειψη ενδιαφέροντος, κινήτρων ή ικανοτήτων, αλλά σε διαρθρωτικές και πολιτισμικές συνθήκες που διαμορφώνουν τις εκπαιδευτικές επιλογές και τις επαγγελματικές ευκαιρίες.

4.1 Επαναλαμβανόμενα εμπόδια σε όλες τις ιστορίες

Αρκετά εμπόδια εμφανίζονται επανειλημμένα στα εθνικά πλαίσια όλων των συμμετεχουσών χωρών:

- **Καθυστερημένος ή ανεπαρκής επαγγελματικός προσανατολισμός**, ο οποίος συχνά αδυνατεί να αμφισβητήσει τα στερεότυπα των φύλων και να παρουσιάσει την καθαρή ενέργεια ως βιώσιμη επιλογή για τα κορίτσια
- **Εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που είναι μεν τυπικά ουδέτερα αλλά στην πράξη επιτρέπουν διακρίσεις ως προς το φύλο**, και όπου η κατανομή των καθηκόντων, οι προσδοκίες και οι άτυποι κανόνες ευνοούν τους φοιτητές ανδρικού φύλου.
- Περιορισμένη πρόσβαση σε καθοδήγηση και πρότυπα, καθώς και **έλλειψη ορατής γυναικείας εκπροσώπησης στον τομέα**, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και των πρώτων σταδίων της σταδιοδρομίας
- **Κουλτούρες εργασιακού χώρου όπου υπερτερεί το ανδρικό φύλο**, ειδικά σε τεχνικούς και ρόλους και θέσεις στο πεδίο, οι οποίες μπορούν να αποθαρρύνουν την επιμονή και την εξέλιξη.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτά τα εμπόδια σπάνια βιώνονται ως ρητός αποκλεισμός. Αντίθετα, λειτουργούν μέσω καθημερινών πρακτικών, χαμηλών προσδοκιών και της απουσίας υποστηρικτικών δομών.

4.2 Διευκολυντικοί παράγοντες και πρακτικές ενδυνάμωσης

Ταυτόχρονα, οι ιστορίες αναδεικνύουν ορισμένους σαφείς παράγοντες που ευνοούν την ενδυνάμωση:

- **Υποστηρικτικοί εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές** που διασφαλίζουν συνειδητά την ίση πρόσβαση σε τεχνικές εργασίες και ευκαιρίες μάθησης
- **Ουσιώδεις εμπειρίες μάθησης στο χώρο εργασίας (WBL)** που επιτρέπουν στις γυναίκες να επιδείξουν ικανότητες και να χτίσουν επαγγελματική ταυτότητα
- **Σχέσεις καθοδήγησης**, είτε επίσημες είτε ανεπίσημες, που παρέχουν καθοδήγηση, επικύρωση και ανθεκτικότητα
- **Στοχοκεντρική δραστηριοποίηση**, ιδίως όταν η καθαρή ενέργεια παρουσιάζεται ως συμβάλλοντας στη βιωσιμότητα και το κοινωνικό όφελος

Αυτοί οι παράγοντες συχνά αντισταθμίζουν τα συστημικά κενά, αλλά ο αντίκτυπός τους είναι ισχυρότερος όταν θεσμοθετούνται και δεν εξαρτώνται από την καλή θέληση μεμονωμένων ατόμων.

4.3 Από την ατομική επιμονή στη συστημική ευθύνη

Συνολικά, οι ιστορίες αυτές ενισχύουν μια κεντρική διαπίστωση του Προσχεδίου STAR Girls (D2.1): η αλλαγή με διάρκεια δεν θα προέλθει από την ενθάρρυνση των κοριτσιών

να προσαρμοστούν στα υφιστάμενα συστήματα, αλλά από τη μεταμόρφωση αυτών των συστημάτων ώστε να γίνουν πιο ανοιχτά, συμπεριληπτικά και να αντανακλούν τις ποικίλες πορείες.

Τα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά ιδρύματα διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη μεταμόρφωση. Μικρές αλλαγές στην παιδαγωγική, την καθοδήγηση και την οργανωτική κουλτούρα μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά το ποιος αισθάνεται ότι έχει το δικαίωμα να ανήκει στις διαδρομές της καθαρής ενέργειας.

5. Έμπνευση για την πρακτική στην ΕΕΚ

Οι ιστορίες που παρουσιάζονται στην παρούσα έκδοση δεν προορίζονται να λειτουργήσουν ως μεμονωμένες αφηγήσεις, αλλά ως πρακτικές οπτικές γωνίες μέσω των οποίων οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι φορείς του κλάδου μπορούν να αναστοχαστούν σχετικά με τους δικούς τους ρόλους και το περιβάλλον τους. Όταν διαβάζονται στο σύνολό τους, αναδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο οι καθημερινές πρακτικές στα συστήματα ΕΕΚ μπορούν είτε να ενισχύσουν είτε να αμφισβητήσουν τις διαδρομές που καθορίζονται από το φύλο στον τομέα της καθαρής ενέργειας

Αυτή η ενότητα μετατρέπει τις ιδέες που προκύπτουν από τις ιστορίες που παρουσιάζονται, σε εμπνευσμένες κατευθύνσεις για την πρακτική, με ιδιαίτερη έμφαση στους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές, τους επαγγελματίες του επαγγελματικού προσανατολισμού και τα ιδρύματα ΕΕΚ

5.1 Τι μπορούν να κάνουν διαφορετικά οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές

Σε όλες τις ιστορίες, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές αναδεικνύονται ως πρωταγωνιστές. Ακόμη και όταν δεν υφίσταται ρητή διάκριση, οι λεπτές παιδαγωγικές επιλογές καθορίζουν ποιος αισθάνεται ότι έχει το δικαίωμα να συμμετέχει πλήρως σε τεχνικά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Οι ιστορίες υποδηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές μπορούν να κάνουν μια απτή διαφορά:

- διασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση σε τεχνικές εργασίες κατά τη διάρκεια πρακτικών δραστηριοτήτων, αντί να αναθέτουν ασυνείδητα οργανωτικούς ή υποστηρικτικούς ρόλους στα κορίτσια
- ενθαρρύνοντας ρητά τα κορίτσια να ασχοληθούν με τον εξοπλισμό, την επίλυση προβλημάτων και ρόλους ηγεσίας στην ομαδική εργασία
- καθιστώντας διαφανείς τους μαθησιακούς στόχους και τις προσδοκίες, μειώνοντας την εξάρτηση από άτυπες νόρμες που συχνά ευνοούν μαθητές που αισθάνονται ήδη άνετα σε τεχνικά περιβάλλοντα

- ενσωματώνοντας παραδείγματα και εφαρμογές που σχετίζονται με την καθαρή ενέργεια και συνδέουν τις τεχνικές δεξιότητες με τη βιωσιμότητα και τον κοινωνικό αντίκτυπο, κάτι που πολλές γυναίκες χαρακτήρισαν ως παρακινητικό.

Αυτές οι πρακτικές δεν απαιτούν ξεχωριστά «έργα που αφορούν στο φύλο», αλλά μάλλον ένα συνειδητό αναστοχασμό πάνω στις καθημερινές διδακτικές ρουτίνες.

5.2 Επανεξέταση της επαγγελματικής καθοδήγησης και προσανατολισμού

Οι μαρτυρίες αποκαλύπτουν με συνέπεια ότι ο επαγγελματικός προσανατολισμός αποτελεί έναν κρίσιμο, αλλά υποτιμημένο μοχλό. Η καθοδήγηση συχνά παρέχονταν αργά, ήταν πλούσια σε πληροφορίες αλλά φτωχή σε στοχασμό, και σπάνια αντιμετώπιζε ρητά τα στερεότυπα που σχετίζονται με το φύλο.

Εμπνευστικές κατευθύνσεις για την πρακτική της καθοδήγησης περιλαμβάνουν:

- την παρουσίαση των επαγγελμάτων στον τομέα της καθαρής ενέργειας νωρίτερα, προτού εδραιωθούν οι προσδοκίες που σχετίζονται με το φύλο
- την παρουσίαση της καθαρής ενέργειας ως ενός πολυδιάστατου τομέα, που περιλαμβάνει τεχνικούς, ψηφιακούς, αναλυτικούς ρόλους και ρόλους προσανατολισμένους στην κοινωνία
- την ανοιχτή αντιμετώπιση των στερεοτύπων, αντί για την απλή υπόθεση ότι η ουδετερότητα είναι αρκετή
- τη συμμετοχή των οικογενειών και των φροντιστών στις δραστηριότητες καθοδήγησης, ιδίως όταν οι κοινωνικές προσδοκίες επηρεάζουν έντονα τις επιλογές των κοριτσιών

Όταν η καθοδήγηση βοηθά τα κορίτσια να φανταστούν τον εαυτό τους σε ρόλους στον τομέα της καθαρής ενέργειας, διευρύνει το φάσμα των μελλοντικών προοπτικών που θεωρούν πιθανές.

5.3 Η καθοδήγηση και τα πρότυπα ως δομημένες πρακτικές

Η καθοδήγηση και η προβολή συγκαταλέγονται μεταξύ των ισχυρότερων παραγόντων που διευκολύνουν την εξέλιξη, όπως προκύπτει από τις ιστορίες. Ωστόσο, οι αφηγήσεις δείχνουν επίσης ότι η άτυπη ή περιστασιακή έκθεση δεν αρκεί.

Οι αποτελεσματικές πρακτικές καθοδήγησης που αναδύονται από τις ιστορίες περιλαμβάνουν:

- θεσμοθετημένα σχήματα καθοδήγησης που συνδέουν φοιτητές με γυναίκες επαγγελματίες στον τομέα της καθαρής ενέργειας
- καθοδήγηση από σχεδόν ομοτίμους, όπου πρώην ή ανώτεροι φοιτητές υποστηρίζουν νεότερες ομάδες

- καθοδήγηση που δεν αφορά μόνο τις τεχνικές δεξιότητες, αλλά και την προσαρμογή στις κουλτούρες του χώρου εργασίας, την αυτοπεποίθηση και την ανθεκτικότητα
- αποφυγή της απεικόνισης των γυναικών ως εξαιρετικών περιπτώσεων και, αντίθετα, κανονικοποίηση των διαφορετικών επαγγελματικών πορειών.

Η καθοδήγηση έχει τη μεγαλύτερη επίδραση όταν είναι διαρκής, υποστηρίζεται και αναγνωρίζεται ως μέρος του εκπαιδευτικού οικοσυστήματος.

5.4 Δημιουργία συμπεριληπτικής κουλτούρας στα κέντρα ΕΕΚ και στους χώρους εργασίας

Αρκετές μαρτυρίες υπογραμμίζουν το χάσμα που υφίσταται μεταξύ των επίσημων πολιτικών που αφορούν στην ισότητα και των καθημερινών εμπειριών. Οι συμπεριληπτικές κουλτούρες οικοδομούνται μέσω συνεπών πρακτικών και όχι μέσω δηλώσεων προθέσεων.

Οι μαρτυρίες επισημαίνουν τη σημασία:

- των σαφών κανόνων σχετικά με τη συμπεριφορά σεβασμού στις αίθουσες διδασκαλίας, στα εργαστήρια και στα περιβάλλοντα μάθησης στον χώρο εργασίας (WBL)

- της συνεργασίας μεταξύ των κέντρων ΕΕΚ και των επιχειρήσεων για τη διασφάλιση περιβάλλοντων WBL χωρίς αποκλεισμούς
- της προετοιμασίας των μεντόρων και των εποπτών στον χώρο εργασίας για την υποστήριξη μαθητών με διαφορετικό υπόβαθρο και ανάγκες
- των μηχανισμών ανατροφοδότησης και αναστοχασμού που επιτρέπουν στους μαθητές να εκφράζουν τις ανησυχίες τους χωρίς το φόβο στιγματισμού

Ευθυγραμμίζοντας την εκπαιδευτική και την εργασιακή κουλτούρα, τα συστήματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) μπορεί να μειωθεί ο κίνδυνος πρόωρης εγκατάλειψης των κοριτσιών σε κρίσιμα σημεία μετάβασης.

5.5 Από την έμπνευση στη συστημική αλλαγή

Συνολικά, οι ιστορίες υπογραμμίζουν ότι η έμπνευση από μόνη της δεν αρκεί. Ενώ η ατομική ενθάρρυνση μπορεί να στηρίξει την επιμονή, **η συστημική ευθύνη** είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι η συμμετοχή των κοριτσιών σε διαδρομές καθαρής ενέργειας δεν εξαρτάται από εξαιρετική ανθεκτικότητα. Αυτή η αλλαγή απαιτεί θεσμική δέσμευση, όχι μόνο καλή θέληση σε προσωπικό επίπεδο.

Για τα συστήματα ΕΕΚ, αυτό σημαίνει την ενσωμάτωση συμπεριληπτικών πρακτικών:

- στην κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών,
- στα πλαίσια καθοδήγησης,

- στις συνεργασίες με τη βιομηχανία,
- και στις διαδικασίες θεσμικής ποιότητας.

Με αυτόν τον τρόπο, η έμπνευση γίνεται καταλύτης για τη διαρθρωτική αλλαγή και όχι υποκατάστατο αυτής.

6. Συμπεράσματα

Οι ιστορίες που παρουσιάζονται στην παρούσα έκδοση αποκαλύπτουν τόσο την επιμονή των φραγμών που συνδέονται με το φύλο όσο και το μετασχηματιστικό δυναμικό των υποστηρικτικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων. Σε όλες τις χώρες και τα αντίστοιχα εθνικά πλαίσια, οι εμπειρίες των γυναικών καταλήγουν στο ίδιο συμπέρασμα: τα κορίτσια δεν στερούνται ούτε της ικανότητας ούτε της κινητοποίησης για να ακολουθήσουν μία σταδιοδρομία στον τομέα της καθαρής ενέργειας. Αντιθέτως, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης συχνά δεν καταφέρνουν να τους διασφαλίσουν τον απαιτούμενο χώρο για αυτό.

Οι εκπαιδευτικοί της ΕΕΚ, οι εκπαιδευτές, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες επαγγελματικού προσανατολισμού αναδεικνύονται ως βασικοί φορείς αλλαγής. Μέσω συμπεριληπτικών παιδαγωγικών πρακτικών, εξατομικευμένης καθοδήγησης και της δημιουργίας υποστηρικτικών μαθησιακών περιβαλλόντων, μπορούν να αμφισβητήσουν τα στερεότυπα και να διευρύνουν το φάσμα των μελλοντικών προοπτικών που τα κορίτσια θεωρούν εφικτές.

Ταυτόχρονα, τα ιδρύματα και οι εργοδότες μοιράζονται την ευθύνη. Η καθοδήγηση, η συμπεριληπτική μάθηση με βάση την εργασία και τα ορατά πρότυπα δεν αποτελούν προαιρετικά συμπληρώματα, **αλλά ουσιαστικά συστατικά μιας δίκαιης και αποτελεσματικής μετάβασης στην καθαρή ενέργεια**.

Μεταφράζοντας τα ερευνητικά στοιχεία σε βιωμένες εμπειρίες, η παρούσα έκδοση στοχεύει να συμβάλει σε μια αλλαγή προοπτικής: από την αντίληψη των κοριτσιών ως εξαιρέσεων στους τεχνικούς τομείς, στην αναγνώρισή τους ως αναπόσπαστων συντελεστών του εργατικού δυναμικού στον τομέα της καθαρής ενέργειας. Η ανάδειξη των διαδρομών των γυναικών δεν είναι μόνο θέμα έμπνευσης — είναι ένα βήμα προς τη δομική αλλαγή.

7. Παραρτήματα

Παράρτημα 1 – Διαστάσεις Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που απεικονίζονται στις Ιστορίες

Η παρούσα έκδοση αναλύει τις διαδρομές των γυναικών προς τον τομέα της καθαρής και ανανεώσιμης ενέργειας μέσω μιας σειράς διαστάσεων εκπαίδευσης και κατάρτισης

όπως ορίζονται στο περιεχόμενο του έργου STAR Girls και διερευνήθηκαν στο πλαίσιο της δράσης T2.2. Κάθε ιστορία απεικονίζει τις θετικές ή/και αρνητικές επιπτώσεις αυτών των διαστάσεων, όπως τις βίωσαν οι συνεντευξιαζόμενες. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται παρακάτω μπορούν να λειτουργήσουν είτε ως παράγοντες διευκόλυνσης είτε ως παράγοντες παρεμπόδισης, ανάλογα με το πλαίσιο. Ο πίνακας αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο βιώνονται αυτές οι διαστάσεις στην πράξη, όπως απεικονίζονται στις ιστορίες.

Διάσταση	**Απεικόνιση στις ιστορίες**
Προγράμματα σπουδών και μαθησιακό περιεχόμενο	Συνάφεια του τεχνικού περιεχομένου, ισορροπία μεταξύ θεωρίας και πράξης, σύνδεση με τη βιωσιμότητα και τις εφαρμογές στην πραγματική ζωή
Εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές	Ρόλος ενθάρρυνσης ή ουδετερότητας, κατανομή εργασιών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επίδραση στην αυτοπεποίθηση και τη συμμετοχή
Επαγγελματικός προσανατολισμός	Χρονική στιγμή και ποιότητα του προσανατολισμού, απουσία προσανατολισμού με ευαισθητοποίηση ως προς το φύλο, περιορισμένη προβολή των διαδρομών προς την καθαρή ενέργεια
Καθοδήγηση και πρότυπα	Έλλειψη προτύπων κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, σημασία της καθοδήγησης για την επιμονή και την πρόοδο
Μάθηση με βάση την εργασία (WBL)	Πρακτική άσκηση και μαθητεία ως κρίσιμα σημεία μετάβασης, πρόσβαση σε τεχνικά καθήκοντα, προσδοκίες στο χώρο εργασίας
Κουλτούρα σχολείου και χώρου εργασίας	Εμπειρίες απομόνωσης ή ένταξης, περιβάλλοντα που κυριαρχεί το ανδρικό φύλο, άτυποι κανόνες
Στερεότυπα σχετικά με το φύλο	Προκαταλήψεις σχετικά με την καταλληλότητα, τις σωματικές ικανότητες, την ηγετική ικανότητα και την επαγγελματική ταυτότητα

Διαρθρώνοντας τις περιγραφές γύρω από αυτές τις διαστάσεις, η έκδοση βοηθά τους εκπαιδευτικούς και τους επαγγελματίες του επαγγελματικού προσανατολισμού να εντοπίσουν τους τομείς όπου οι στοχευμένες δράσεις μπορούν να έχουν το μεγαλύτερο αντίκτυπο.

Εταίροι του έργου

ΚΑΠΕ CRES

idec

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
University of the Peloponnese

EBHE
ΕΝΩΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΗΛΙΑΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

POLITEKNIKA TXORIERRI

INOVA+

P.PORTO

CIOFS-FP
FTS
Centro Italiano Opere Femminili Salesiane
Formazione Professionale

PIANOC
COLTIVA IL TUO TALENTO, CENTRA IL TUO OBIETTIVO

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI MILANO BICOCCA

Firda

aldalan
Construimos Empleo
Enplegua Eraikitzen

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them. Project number: 101196009